

бр. N-28/
28.09.18

СТАНОВИЩЕ

относно

Дисертационен труд за присъждането на образователна и научна степен "Доктор"

Автор на дисертацията: на д-р Стилиана Илиева Михайлова – Клиника Неврохирургия, УМБАЛ "Св. И. Рилски", Катедра по неврохирургия, Медицински Университет – София

Тема на дисертацията: "Хирургични достъпи при лечението на дегенеративни мултисегментни шийни стенози"

Автор на становището: Доц. Д-р ВАСИЛ ХРИСТОВ КАРАКОСТОВ д.м. Началник Клиника Неврохирургия, УМБАЛ "Св. И. Рилски", Катедра по неврохирургия, Медицински Университет – София

Д-р Михайлова е роден през 1986 година. Висшето си образование по медицина завършва през 2011 г. в Медицински университет – София. Като студент Д-р Михайлова има проведени стажове в Япония и полша. Владее свободно говоримо и писмено английски език.

Д-р Михайлова е зачислена за редовен докторант по настоящата тема към Катедрата по неврохирургия на Медицински факултет, МУ-София, през март 2012 г. след конкурсен изпит. През май 2018 г. е отчислена с право на защита в срок от една година. Във връзка с дисертационния труд има 3 публикации и 7 научни съобщения.

Темата на дисертационния труд третира един изключително важен и актуален проблем на съвременната спинална неврохирургия – проблема за дгенеративната дискова болест на гръбначния стълб и в частност на шийния отдел на гръбнака.

Дегенеративните промени в шийния гръбнак имат своята специфика и особености, които респективно налагат, специфично и съвременно хирургично поведение.

В българската литература има публикации, които разглеждат едни или други аспекти от проблемите, свързани с хирургичното лечение на

шийната дегенеративна дискова болест. Актуалността на проблема е доста активно застъпена и в чуждестранната научна литература, както и обширно дискутирана на специализираните международни форуми по спинална хирургия и световни неврохирургични конгреси.

Проблема за резултати от хирургичното лечение на дегенеративната шийна дискова болест чрез прилагането на дискова артропластика и интервертебрална фузия е тема на друг дисертационен труд.

Хирургичното лечение на мултисегментни шийни стенози, което е и темата на настоящия дисертационен труд, дава основание да се счита, че едно цялостно сравнително проучване върху съвременните възможности за оперативно лечение и анализ на следоперативните резултати и прогностични фактори за благоприятния изход от хирургичното лечение, не е загубила своята актуалност и в настоящия момент.

Въпреки че акцентът в настоящата работа е върху сравнителния анализ на две оперативни техники, предна декомпресия и интервертебрална фузия, както и късните резултати от хирургичното лечение и факторите, които повлияват благоприятния изход от лечението на пациентите с дегенеративна шийна дискова болест с радикулопатия. Неизбежно се налага автора да спомене и ролята на високите и авангардни технологии в този тип хирургия, тъй като послениите пет години те са възприети масово, като стандарт на поведение в спиналната неврохирургия.

На базата на натрупания в Клиниката по неврохирургия на УМБАЛ „Св. Иван Рилски” - София, клиничен материал за периода януари 2011 – декември 2015 година, Д-р Михайлова си е поставила за цел;

„ - да се анализират и оптимизират критериите, индикациите, ефикасността и безопасността на предната шийна декомпресия и фузия като хирургичен подход при лечението на пациенти с мултисегментарна шийна дегенеративна стеноза с миелопатия въз основа на ранни и късни клинични и образни постоперативни резултати“.

Целта която автора си поставя е ясно определена, 5-те задачи са напълно достатъчни, добре формулирани и насочени към решаване на основната цел.

Материалът който авторът е използвал в настоящия дисертационен труд обхваща включва 111 пациенти с диагноза шийна мултисегментарна дегенеративна стеноза с изява на миелопатия или миелорадикулопатия, оперирани в периода от януари 2011 г. до декември 2015 г. Операциите са осъществени в Клиниката по Неврохирургия на УМБАЛ "Св. Иван Рилски" - София. Авторът е участвал активно в 65 операции.

Проучването е нерандомизирано, контролирано и проспективно в рамките на последните четири години от периода на проучването

Предложеният за становище дисертационен труд е написан на 169 страници, като включва 28 таблици, 39 фигури и 19 снимки на представените клинични случаи, библиография – 31 страници. Литературната справка включва 284 заглавия, от които 4 на кирилица и 280 на латиница.

Дисертационния труд се представя в добър вид, като са спазени изискванията за това.

Литературеният обзор е богат и обтоен и съставлява 26 страници от обема на дисертационния труд, като в него се разглеждат актуалните страни на проблемите имащи отношение към темата на дисертационния труд. В литературния обзор авторът е използвал преимуществено и предимно литература от последните 5 - 10 години. Направен е много хубав исторически преглед на водещия световен опит и дискутираните спорни страни на основните концептуални въпроси мултисегментна декомпресия и фузия, като се акцентуира върху съвременния аспект на проблема съпоставим със задачите, които автора си е поставил за разрешаване.

Клиничният материал и методи са пунктоално разглеждани и наситени с достатъчна конкретика за да дадат яснота по методологията на съпоставяните оперативни техники в рамките на 15 страници.

Правилен според мен е подходът на автора в разработването на материала да се подложат на подробна оценка пред и постоперативните клинични данни, диагностичните образни изследвания, преоперативните диагнози, интраоперативната находка, различните оперативни процедури и резултатите от лечението, което отговаря и на поставените задачи.

Резултатите са педантично представени и стройно систематизирани в изобилстващите таблици и графики в рамките на 45 страници, като автора е искал да покаже и обясни, всички аспекти и детайли на сравнителното проучване и с най-малките подробности.

Последната част от дисертационния труд - **дискусията** според мен е добре разработена и конструирана и там се правят много важни съпоставки на различните подходи при двете основни нозологични групи с литературните данни. Дискусията е в рамките на 52 страници, показва едно задълбочено проблема и съвместно систематизиране на резултатите от проучването

В обобщен вид бих казал, че идеите и методиките използвани в насоящата разработка имат рационален характер, като някои от тях съдържат и белезите на научно-практичен принос.

Считам, че най-важните от тях са следните:

- За първи път в страната е извършено многофакторно проучване и целенасочен анализ за хирургичния подход при пациенти с ШСМ. Проучени са различни аспекти, съпътстващи конкретното хирургично лечение.
- Доказани са основни фактори, които имат прогностична тежест при съпоставяне на очакван резултат с реално възможен такъв.
- Подробно са въведени скалите за оценка на миелопатия и са съпоставени с различни критерии с цел да се въведат в практиката като доказали се при оценка на миелопатията.
- В дисертационния труд **се предлагат показания и противопоказания** за прилагането на дисковата артропластика, като се посочват грешките и съпътстващите я компликации при осъществяването и.

ОБОБЩЕНИЕ

Дисертационния труд е написан в един "монографен" стил, като смятам, че е много добре илюстриран и "повлиян" от съвременния литературен опит към който авторът се стреми да адаптира и своите проучвания. Смятам, че настоящата дисертация е актуална, полезна и

перспективна, защото резултатите и изводите съдържат в себе си голям потенциал за приложение и в клиничната практика.

СТАНОВИЩЕ - ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Рецензираният дисертационен труд разработва резултатите от една много важна и актуална неврохирургична тема, и има своите достойнства и практическа стойност.

Въз основа на гореизложеното и игнорирайки пристрастието си към научната разработка, като научен ръководител считам, че дисертационния труд, **притежава необходимите качества** и отговаря на критериите за **присъждане** на образователната и научна степен "Доктор".

София 27 09 2018

Доц. Д-р. В. Каракостов д.м.

